

Autor: Edward Lozansky

Nedávné podepsání smlouvy o výstavbě plynovodu Nabucco je bezesporu více politickým, nežli ekonomickým rozhodnutím. Když stranou položíme otázku proveditelnosti, skutečných šancí na jeho vybudování i ziskovosti stranou, tato smlouva jednoznačně ukazuje, že alespoň pro tento okamžik nad těmi co by rádi viděli Rusko jako silnou a klíčovou součást Západu převažují ti, kteří by jej rádi viděli oslabené. Je také zřejmé, že bez silné lobby z Washingtonu by výstavba plynovodu Nabucco nikdy nezapočala. Jelikož z něho Spojené státy nemají prakticky žádný ekonomický zisk, dává tato politika Washingtonu proklamovanému „restartu“ [ve vztazích mezi USA a Ruskem, pozn. překl.] poměrně nejasnou budoucnost.

V posledních 20-ti letech od pádu komunismu každý prezident Spojených států opakoval, že je v americkém zájmu mít v Rusku silný, demokratický a prosperující národ. Slova však zřídka odpovídají činům. Washington potřebuje, a také často dosáhne toho, aby s ním Moskva spolupracovala v klíčových bezpečnostních otázkách dneška, to vše jen proto, aby se v následujícím okamžiku otočila k Rusku zády a začala vyvíjet co největší úsilí k zamezení toho, aby „ne-demokratická“ a „autokratická“ Moskva uspěla ve svých ambicích udělat z Ruska energetickou supervelmoc. Namísto toho chce zaručit, že se do Moskvy dostane co nejméně peněz jak jen je to možné – a to tím, že přisun financí odklání do bývalých sovětských republik, kde lze demokratická zřízení těžko rozlišit od jejich nepřítomnosti a kde je běžný, někdy dokonce dědičný, orientální despotismus. Tolik tedy k oné tak propagované úloze Spojených států podporovat šíření demokracie v zahraničí.

Dobrá, zapomeňme na demokracii a podívejme se na skutečné jádro věci. Prohrálo Rusko tentokrát? A co další důležitá překážka pro Nabucco – jeho napojení na Írán? Je poměrně jasné, že nový plynovod bude možné naplnit jen s velkými obtížemi. Kdyby se vyloučil ruský a íránský plyn, bylo by to prakticky nemožné. Právě z tohoto důvodu Turecko trvalo na tom, aby Rusko i Írán zůstali na seznamu dodavatelů plynu, ale v té době ještě nápad o celkovém vyloučení Ruska z dodávek nebyl na pořadu dne. Brzy se Nabucco lobbisté budou muset vypořádat s celou řadou nepříjemných otázek: Proč by se měli utrácet miliardy na obohacení Íránu nebo Ruska? Další otázka k zodpovězení je, co dělat v případě, že Rusko a Írán odpovídá, že již o projekt nemají zájem z důvodu nutnosti naplnit další kontrakty do odlišných destinací. Mohlo by dokonce Nabucco Rusko a Írán sblížit natolik, že by ovládali nejen dodávky plynu, ale i geopolitiku?

Rusko poskytlo Spojeným státům a NATO v Afghánistánu obrovskou pomoc. V Íránu by mohlo udělat ještě více, jelikož v podstatě celý íránský jaderný program závisí na Rusku. Rusko tak stojí v pozici nejlepšího ručitele toho, že bude využit pro mírové, spíše nežli vojenské účely.

Rusko nepochybně udělalo chybu v tom, že poněkud brzo přijalo Ahmadínežádovo prohlášení o vítězství v nedávných volbách. Íránská opozice ještě nebyla rozdrčena a konečný výsledek je pořád nejistý. Čím dál více politických vůdců a dokonce i mulláhů (náboženských představených, pozn. překl.) přechází na druhou stranu. Kremlin by udělal dobře, kdyby ukázal více zdrženlivosti nebo přinejmenším neutrality; tím by se do budoucna vyvaroval mnoha obtíží.

Dalším zajímavým poznatkem je, že Ukrajinci, Poláci a obyvatelé Pobaltí jsou dnes neobvykle potichu. Když však protestovali proti projektu Nord Stream, který má propojovat Rusko s Německem skrze Baltské moře, byli poměrně výřeční. Tím, kdo byl slyšet vůbec nejhlasitěji, byla Ukrajina, jelikož ji Nord Stream bude obcházet a zbaví tak Kyjev cenných příjmů i šance k vydírání Ruska pozdním splácením účtů za plyn. Plynovod Nabucco – samozřejmě, bude-li vůbec někdy postaven – bude taktéž míjet Ukrajinu, ale zatím to vypadá, že to jejím vůdcům vůbec nevadí. Co více, dokonce projektu nadšeně tleskají; existuje tedy snad nějaké tajné ujednání co se Nabucca a Ukrajiny týče?

Shrnuto a podtrženo, vše zatím nasvědčuje tomu, že Nabucco je jen příliš nafouknutou bublinou, jak z důvodu pochybné ekonomické kalkulace, tak díky silně podezřelým politickým manévřům.

Výhodou pro Rusko nicméně je, že jej Nabucco popožene k agresivnějšímu úsilí při výstavbě alternativních plynovodů Nord Stream a South Stream, přičemž zároveň nebude ztrácet čas s diversifikací své ekonomiky, to za účelem snížení závislosti na přírodních surovinách. Pro fanoušky Nabucca je tak zatím na oslavy příliš brzo. Namísto doporučení ke koupi akcií na plynovod bych tedy spíše některým úzkoprsým jedincům připomenul, že je výhodnější mít Rusko jako přítele, nežli jako oponenta.

Edward Lozansky je prezidentem Americké university v Moskvě. Z anglického originálu přeložil Stanislav Máselník.